

KOD UCZNIĄ

--	--	--

DATA URODZENIA UCZNIĄ

--	--	--	--	--	--	--	--

dzień miesiąc rok

miejsce
na naklejkę
z kodem

dysleksja

**PRÓBNY EGZAMIN
W TRZECIEJ KLASIE GIMNAZJUM
Z ZAKRESU PRZEDMIOTÓW HUMANISTYCZNYCH**

Instrukcja dla ucznia

1. Sprawdź, czy zestaw egzaminacyjny zawiera 14 stron.
Ewentualny brak stron lub inne usterki zgłoś nauczycielowi.
2. Na tej stronie i na karcie odpowiedzi wpisz swój kod i datę urodzenia.
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
4. Rozwiązania zapisuj długopisem lub piórem z czarnym tuszem/atramentem. Nie używaj korektora.
5. W zadaniach od 1. do 20. są podane cztery odpowiedzi: A, B, C, D.
Odpowiada im następujący układ krater na karcie odpowiedzi:

A	B	C	D
---	---	---	---

Wybierz tylko jedną odpowiedź i zamaluj kratkę z odpowiadającą jej literą - np. gdy wybrałeś odpowiedź "A":

	B	C	D
--	---	---	---

6. Staraj się nie popełniać błędów przy zaznaczaniu odpowiedzi, ale jeżeli się pomylisz,
błędne zaznaczenie otocz kółkiem i zaznacz inną odpowiedź.

A	B	C	D
---	---	---	---

7. Rozwiązania zadań od 21. do 29. zapisz czytelnie i starannie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.
8. Redagując odpowiedzi do zadań, możesz wykorzystać miejsca opatrzone napisem *Brudnopis*. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

**Czas pracy:
120 minut**

**Liczba punktów
do uzyskania: 50**

GH-A1

Powodzenia!

W oczekiwaniu na wiadomość

Tekst I

List musi stanowić produkt rozwiniętej cywilizacji (nadawca musi umieć pisać, odbiorca – czytać, posłaniec być godny zaufania i móc poruszać się po kraju względnie bezpiecznie). Rozległym scentralizowanym monarchiom starożytnego Bliskiego Wschodu niezbędna była dobra łączność w przestrzeni, aby móc w granicach swych państw skutecznie sprawować rządy. Wiele tysięcy listów zapisanych pismem klinowym na glinianych tabliczkach wykopali archeolodzy z piasków Mezopotamii.

Najstarszy znany list egipski wysłał około r. 2400 p.n.e. faraon Pepi II niejakiemu Hirufowi. Egipcjanie korespondowali dużo i ochoczo – papirus był świetnym i praktycznym materiałem piśmiennym.

Sygnaly optyczne stosowane były głównie w starożytnej Grecji. W czasach historycznych jednak używano przede wszystkim gońców pieszych, biegaczy długodystansowych, którzy przekazywali wiadomości ustnie. Najsłynniejszym z nich był legendarny żołnierz, wysłany w 490 r. p.n.e. pod Maratonem.

Przemiana Rzymu z małego miasta-państwa w olbrzymie cesarstwo sprawiła, że niezbędna stała się szybka i sprawna łączność z zarządcami odległych prowincji. Potrzebie tej zadośćuczyniła wprowadzona przez cesarza Augusta poczta zwana *cursus publicus*, najbardziej rozwinięty system pocztowy starożytnego świata. Stacje pocztowe pobudowane w dogodnych odstępach wzdłuż wielkich dróg cesarstwa stanowiły nieodłączną część jego skomplikowanej maszyny wojskowo-administracyjnej. Szybkość poruszania się posłańców nie miała sobie równej w Europie aż do XIX wieku; twierdzono, że w ciągu doby mogli przebywać do 290 km. Prywatne listy przesyłali Rzymianie albo przez własnych niewolników, albo przez znajomych, którzy udawali się w podróż. Jako „papier listowy” służyły skorupki gliniane, płótno, skóra, papirus, drogi pergamin, zwłaszcza zaś drewniane tabliczki woskowane, na których pisano ostrym stylusem, a potem składano po dwie stronami nawoskowanymi do siebie i przewiązywano przez otwory w ramkach.

Na podstawie: W. Kopaliński, *Opowieści o rzeczach powszednich*, Warszawa 1988.

Zadanie 1. (0-1)

Sprawne przesyłanie wiadomości w starożytnym Rzymie było możliwe dzięki

- A. systemowi zarządzania prowincjami.
- B. licznym podróżom jego mieszkańców.
- C. rozbudowie systemu stacji pocztowych.
- D. biegaczom długodystansowym, czyli gońcom pieszym.

Zadanie 2. (0-1)

Z treści pierwszego akapitu wynika, że jednym z podstawowych warunków rozwoju cywilizacji jest

- A. przemieszczanie się ludzi.
- B. przekazywanie informacji.
- C. skuteczne sprawowanie rządów.
- D. poznanie dorobku dawnych kultur.

Zadanie 3. (0-1)

Przedstawione w tekście I najdawniejsze sposoby przekazywania wiadomości dowodzą, że aby nadawca z odbiorcą mogli skutecznie się porozumieć muszą przede wszystkim

- A. znać ten sam system znaków.
- B. pokonać dzielącą ich przestrzeń.
- C. pozostawać ze sobą w stałym kontakcie.
- D. posiadać materiał do zapisania wiadomości.

Zadanie 4. (0-1)

W 490 r. p.n.e. spod Maratonu do Aten został wysłany żołnierz z wiadomością o

- A. zwycięstwie Greków nad Persami.
- B. zwycięstwie Rzymian nad Persami.
- C. potrzebie wsparcia walczących wojsk.
- D. konieczności ewakuacji ludności państwa-miasta.

Zadanie 5. (0-1)

Czasy historyczne rozpoczynają się od

- A. wynalezienia druku.
- B. pojawienia się człowieka.
- C. powstania źródeł pisanych.
- D. wytworzenia narzędzi z brązu.

Zadanie 6. (0-1)

Cechą stylu popularnonaukowego, który charakteryzuje tekst I, jest

- A. przekazanie fachowych informacji w powszechnie zrozumiały sposób.
- B. przewaga autorskiego komentarza nad prezentowaniem faktów.
- C. obecność dużej liczby dat w tekście.
- D. stosowanie prostych zdań w celu przedstawienia wydarzeń w zwięzły sposób.

Rysunek 1.

A. Młeczek, *Dziennik Młeczki*, [w:] „Dziennik Polski” nr 214, 2002.

Zadanie 7. (0-1)

Autor rysunku 1. wykorzystał elementy charakterystyczne dla kultury następujących państw starożytnych:

- A. Egiptu i Grecji.
- B. Grecji i Rzymu.
- C. Rzymu i Egiptu.
- D. Mezopotamii i Grecji.

Zadanie 8. (0-1)

Rysunek 1. jest humorystyczny, ponieważ jego autor

- A. przedstawił sytuację w uproszczony sposób.
- B. osadził starożytne wydarzenia we współczesnych realiach.
- C. wyolbrzymił harmonijną budowę ciała przedstawianych postaci.
- D. zestawiał współczesny styl wypowiedzi ze starożytnymi realiami.

Zadanie 9. (0-1)

Rysunek 1. jest satyrą na

- A. starożytny sposób podróżowania.
- B. zdawkowy charakter współczesnej korespondencji.
- C. skąpy ubiór starożytnych gońców.
- D. bezkrytyczne przyjmowanie dawnych zwyczajów w czasach współczesnych.

Tekst II

Epistolografia¹ elektroniczna Ludzie listy piszą

Osoby, które pogrzebały i opłakały obyczaj i sztukę pisania listów, uczyniły to za wcześnie. Znajduje się ona w przededniu ponownej świetności. Można się było o tym przekonać podczas minionych świąt. (...)

Dawne listy, zwłaszcza ich oryginały, dają coś w rodzaju odcisków palców piszącego, z których po dukcie² pisma, skreśleniach, kleksach albo wytwornej kaligrafii można odczytać charakter piszącego. Cóż z tego – pojawiały się nieraz rozżalone głosy – jest to dziś sztuka minioną, bo tak wyszukaną formę przekazywania myśli zastąpiły metody szybsze, tyle że nie pozostawiające po sobie śladu. Telefony na przykład.

Jednak ostatnio, dzięki komputerom i telefonom komórkowym sztuka pisania listów wydaje się w przededniu ponownego rozkwitu. Nie ma co się rozwodzić nad technologiami, chodzi o to, że ludzie chcą i lubią pisać, i to się tak naprawdę nie zmieniło. Bo w liście – elektronicznym czy nie – można się wypisać, nadać mu formę, przeczytać jeszcze raz, czy czegoś się nie zapomniało, poprawić. Przede wszystkim jednak zrobić to wszystko wtedy, kiedy się chce i ma się na to czas. (...) Sprawdzanie poczty elektronicznej jest rytuałem podobnym do porannej kawy, a korespondencję z jedną osobą można wymieniać wiele razy w ciągu doby.

W ostatnich dniach ta wymiana korespondencji uległa nasileniu z powodu świąt. To zabawne jak współczesne maile i komórkowe SMS-y weszły w istniejący od lat rytuał wysyłania życzeń. (...) Przebojem tegorocznych świąt Wielkiejnocy były jednak kartki mailowe. Jeszcze podczas świąt Bożego Narodzenia dominowały zdepersonalizowane gotowe obrazki. Jednak podczas wiosennych świąt coraz częściej pojawiały się kartki laurki. Były to przeważnie nieskładne litery i rysunki wykonane w prymitywnym programie Paintbrush. Brzydkie to jak diabli, ale wzruszające i osobiste, bo wykonane ręką samego wysyłającego.

Inną nową modą tych świąt było wykorzystywanie wszystkich multimedialnych możliwości komputera. Nowoczesne kartki ruszają się, grają i gadają. Coś puka w środku pisanki, wyskakuje kurczak i życzy wesołych świąt. Do tego dołączone są życzenia napisane specjalnie dla osoby, do której się je wysyła. (...)

Wszystko na raz idzie w dwóch niewykluczających się kierunkach – nowoczesne listy stają się bardziej wyszukane technicznie, ale jednocześnie bardziej osobiste.

R. Leszczyński, *Epistolografia elektroniczna. Ludzie listy piszą*, [w:] „Gazeta Wyborcza” nr 88, 2001.

1 epistolografia – sztuka pisania listów.

2 dukt – sposób pisania, rysowania, kształt, ogólny wygląd pisma.

Zadanie 10. (0-1)

Autor artykułu użył określenia *odciski palców* w odniesieniu do oryginałów dawnych listów, aby podkreślić, że są one

- A. świadectwem wydarzeń z dawnych czasów.
- B. dowodem na istnienie sztuki pisania listów.
- C. źródłem informacji o osobowości piszącego.
- D. dowodem na istnienie wytwornej kaligrafii.

Zadanie 11. (0-1)

Na podstawie tekstu II można stwierdzić, że zastępowanie tradycyjnego listu SMS-ami i e-mailami jest skutkiem

- A. pragnienia ukrycia charakteru pisma.
- B. rewolucji informacyjnej.
- C. naturalnej skłonności do konformizmu.
- D. przestrzegania świątecznych tradycji.

Zadanie 12. (0-1)

Autor artykułu zauważa, że e-mailowe kartki świąteczne mają charakter osobisty, ponieważ są

- A. wysyłane do jednej osoby.
- B. wykonane własnoręcznie.
- C. robione na zamówienie.
- D. tworzone przez jedną osobę.

Zadanie 13. (0-1)

Dla tworzących świąteczne kartki e-mailowe i SMS-y liczy się przede wszystkim ich wartość

- A. estetyczna.
- B. poznawcza.
- C. materialna.
- D. emocjonalna.

Rysunek 2.

A. Mleczko, [w:] „Polityka” nr 26, 2004.

Zadanie 14. (0-1)

W zamieszczonym na rysunku 2. tekście zostało użyte słownictwo charakterystyczne dla języka

- A. urzędowego.
- B. gwarowego.
- C. naukowego.
- D. żargonowego.

Zadanie 15. (0-1)

Który ze związków wyrazowych stanowi ironiczny komentarz do sytuacji przedstawionej na rysunku 2?

- A. Niebieski ptaszek.
- B. Każdy kij ma dwa końce.
- C. Odwrotna strona medalu.
- D. Idzie z duchem czasu.

Tekst III

Oczekiwałem na list. Nikt nie pisał do mnie listów, nie miałem nikogo bliskiego; ani w kraju, ani na całym świecie; byłem już starym, samotnym człowiekiem. „Ba! – myślałem sobie nieraz. – Przecież nie wszyscy mogą mieć bliskich: to naturalne; a ludzie samotni są także potrzebni, aby inni rozumieli, jak straszną rzeczą jest samotność, i starali się przed nią uchronić.” Lecz mimo to czekałem na list. Wiedziałem, że nie nadejdzie on nigdy, lecz niemożliwe wydawało mi się, aby nikt z żyjących na świecie pewnego dnia nie zechciał napisać do mnie listu. Ludzie najbardziej nawet nieszczęśliwi nie wierzą nigdy w całkowitość swojego nieszczęścia, potrzebna im jest maleńka szpareczka, dzięki której mogą oddychać; tak samo jest chyba z samotnymi; zawsze mamy maleńkie okienko, przez które kogoś wyglądamy. Ja czekałem na list.

Dom, w którym zamieszkiwałem śmiesznie mały pokój, był jednym ze starych domów na przedmieściach naszego miasta. Był to dom o poczeriałych ścianach, wytartych schodach i zielonym od wilgoci podwórku. Na dachu tego domu kilku wyrostków założyło hodowlę gołębi; mniejsi chłopcy biegali po podwórku, bawiąc się, odkąd pamiętam, w tę samą zabawę – złodzieja i policjantów; dziewczynki skakały przez sznurek oraz grały w niebo i piekło; latem w słońcu śpią tłuste koty; zawsze pachnie kapusta i mokra bielizna. (...) Życie ma tutaj jedną twarz.

Listonosz – pan Gołębiowski – zjawiał się tu około godziny dwunastej (...). Wszyscy odbierają swoje listy i odchodzą. Wtedy ja pytam:

– Czy nie ma nic dla mnie?

– Nie – odpowiada listonosz. – Nic dla pana dzisiaj nie było. Może jutro będzie.

– Niech pan zobaczy jeszcze raz – proszę. – Wie pan, jak to jest; czasem się zapomina. Czasem się zdaje, że nie ma już nic, a potem dopiero spostrzega się przypadkowo, że jednak jeszcze coś pozostało. Niech mi pan wierzy, że tak doprawdy bywa. Proszę zobaczyć jeszcze raz.

Listonosz sięgnął do torby, lecz twarz jego wyrażała bezgraniczne powątpiewanie. Długo grzebał, potem mówił:

– Nie, dzisiaj nie było dla pana listu. Może jutro będzie. Czekaj pan?

– Tak – odpowiadałem. – Czekam. Oczywiście, że czekam.

Salutował mi i odjeżdżał. Widywaliśmy się co dzień; widywaliśmy się co dzień przez wiele lat. (...)

W końcu zauważyłem, że listonosz unika mnie. (...). Nie wiedziałem dlaczego i bałem się spojrzeć w twarz temu człowiekowi; zrozumiałem to dopiero wówczas, kiedy przypadkowo usłyszałem rozmowę, jaką prowadził on z pewną kobietą. Listonosz mówił:

– Ja nie mogę jeździć do tego człowieka. On tak czeka na ten list. Ja mu nie przynoszę nadziei. Czy pani wie, co to jest nie przynieść człowiekowi nadziei? (...)

Za parę dni listonosz przywiózł mi list. Jechał tego dnia bardzo szybko po krzywym bruku naszej ulicy; wołał mnie już z daleka; niecierpliwie odepchnął innych i wręczył mi list.

– (...) Ale czegoż pan płacze?

– Do diabła! – rzekłem. – Do diabła! Czy nie wie pan tego, że zawsze czeka się na jakiś list?

Odpieczętowałem go. Długo patrzyłem na rządki liter skaczące mi przed oczami, nim to wszystko ułożyło się w jakiś sens. „Nie przerywaj łańcucha szczęścia – czytałem – Przepisz ten list w dziesięciu egzemplarzach i poślij go swoim znajomym. (...)”

Opuściłem rękę i osłupiałym wzrokiem patrzyłem na listonosza.

– Grunt, że się pan doczekał – rzekł. – To najważniejsze. Przyjdę do pana po robocie.

Wsiadł na rower i odjechał.

M. Hłasko, *List*, [w:] *Opowiadania*, Warszawa 1976.

Zadanie 16. (0-1)

Listonosz wobec słowa *list* to wyraz

- A. pochodny.
- B. bliskoznaczny.
- C. przeciwstawny.
- D. podstawowy.

Zadanie 17. (0-1)

W tekście III narrator opowiada z pozycji

- A. świadka opisanej sytuacji.
- B. wszechwiedzącego narratora.
- C. bezstronnego obserwatora zdarzeń.
- D. uczestnika przedstawianych zdarzeń.

Zadanie 18. (0-1)

Drugi akapit tekstu III jest

- A. sprawozdaniem.
- B. streszczeniem.
- C. opisem.
- D. opowiadaniem.

Zadanie 19. (0-1)

W kontekście wydarzeń przedstawionych w opowiadaniu wypowiedzenie: *Widywaliśmy się co dzień; widywaliśmy się co dzień przez wiele lat.* podkreśla

- A. upływ czasu.
- B. znudzenie bohaterów.
- C. serdeczne związki międzyludzkie.
- D. chęć powrotu do dawnych czasów.

Zadanie 20. (0-1)

Unikanie przez listonosza spotkań z bohaterem jest wynikiem

- A. współczucia dla starości.
- B. pośpiechu w pracy.
- C. poczucia bezradności.
- D. niezrozumienia jego potrzeb.

Zadanie 21. (0-1)

Życie ma tutaj jedną twarz.

W kontekście drugiego akapitu tekstu III wyjaśnij przerośnięte znaczenie powyższego fragmentu.

.....
.....

Zadanie 22. (0-2)

Na podstawie treści poniższych zdań jednym rzeczownikiem nazwij emocje bohaterów: narratora i listonosza.

– Niech pan zobaczy jeszcze raz – proszę. – Wie pan jak to jest; czasem się zapomina.

rzeczownik określający emocje narratora -

Jechał tego dnia bardzo szybko po krzywym bruku ulicy; wołał mnie już z daleka (...).

rzeczownik określający emocje listonosza -

Zadanie 23. (0-2)

Przekształć fragment tekstu III z narracji pierwszoosobowej w narrację trzecioosobową. Zastosuj mowę zależną zamiast przytoczenia wypowiedzi bohatera.

Nikt nie pisał do mnie listów, nie miałem nikogo bliskiego; ani w kraju, ani na całym świecie; byłem już starym, samotnym człowiekiem. „Ba! – myślałem sobie nieraz. – Przecież nie wszyscy mogą mieć bliskich (...).”

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Zadanie 24. (0-1)

Uzupełnij poniższe zdania informacjami z tekstu I.

W starożytnej Mezopotamii wiadomości zapisywano na

W Egipcie za czasów faraonów materiałem piśmiennym był

wykorzystywany także później do przesyłania informacji przez starożytnych Rzymian.

Mieszkańcy cesarstwa rzymskiego zapisywali również listy na

lub

Zadanie 25. (0-1)

Na podstawie tekstu I podaj dwa przykłady różnych systemów znaków służących porozumiewaniu się.

.....
.....

Zadanie 26. (0-2)

Napisz objaśnienie encyklopedycznego hasła: *epistolografia elektroniczna*. Wykorzystaj informacje z tekstu II na temat form tej korespondencji.

.....
.....
.....
.....

Zadanie 27. (0-1)

Sformułuj argument, w którym uzasadnisz użyteczność SMS-ów lub e-maili we współczesnym świecie.

.....
.....

Zadanie 28. (0-4)

Napisz notatkę informującą o co najmniej trzech zasadach, których powinno się przestrzegać, aby skutecznie porozumieć się z drugą osobą.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

